

Kultuuriministeeriumi rahastatud ja Eesti Kirjandusmuuseumi poolt juhitud projekt „**Elurikkuse sotsiaalkultuuriline ruumilisus ja selle tajumine**“ (KUM-TA66) keskendub bioloogilise mitmekesisuse kadumisele ja elupaikade muutustele, mis on seatud kogu Euroopas prioriteetseteks teemadeks. Kuna üsna suur osa liigirikkusest Euroopas on seotud traditsioonilise põllumajandusega ja pärandkultuurimaastikuga, keskendubki antud projekt sellele, kuidas tagada ja väärtustada põllumajandustootjate traditsioonilisi teadmisi ja elulaadi.

Projekti raames kasutatakse kodanikuteaduse parimaid tavasid, et kaasata sihtrühmi teaduse tegemisse läbi koosloome seminaride. Andmeid kogutakse ka välitöödel osalusvaatluste ja ka ankeetküsitlustega.

Projektil on kolm peamist uurimisküsimust:

1. Milliseid kultuuripõhiseid looduskaitselisi tegevusi rakendavad pärandmaastikel tegutsevad sidusrühmad ja kuidas need sobituvad ametlike suunistega?
2. Milline on riiklike looduskaitsemeetmete sotsiaal-kultuuriline mõju sidusrühmade arvates?
3. Milliseid looduskultuurilisi narratiive saab rakendada rohekonfliktide lahendamisel ja jätkusuutlikkuse suurendamisel?

Intervjuu projektijuht Raivo Kallega:

1. Taust ja inspiratsioon

- Kas saate tutvustada ennast ja oma rolli "Elurikkuse..." projektijuhina?

Taustalt olen rakendusbioloog ja seepärast on bioloogilise mitmekesisuse teema mulle pikka aega olnud südamelähedane. Kuid mind on alati köitnud ka rahva teadmised ehk traditsioonilised teadmised, mis on omandatud paiga looduskeskkonna ja kultuuri koosmõjul. On ju nii meil kui ka kogu Euroopas liigirikkuse aluseks just aastasade pikkune inimtegevus. Kui see tegevus muutub või katkeb, kaovad ka meile seni tuttavad looduslikud elupaigad.

- Milline on "Elurikkuse..." projekti eesmärk ja kuidas tekkis idee sellise algatuse loomiseks?

Idee tekkis juba paar aastat tagasi, kui sain oma praeguse personaalgrandi. Selle grandi raames suhtlesin paljude kohalike põllumajandustootjatega ja nägin, kui rikkalik ja sügav on meie looduskultuur, mida põllumajandustootjad endas kannavad. Kuulsin ja nägin nende rõõme ja probleeme, mis on seotud elurikkuse säilimise teemadega. Seega võib öelda, et käesolev projekt jätkab seda teemat, aga nüüd juba sügavuti, kaasates kõiki sotsiaalökoloogilisi süsteeme. Mind huvitab, mis on need tõuke- ja tõmbejõud, mis

panevad tootjaid omaalgatuslikult looduskaitse tegevust korraldama ja kuidas on senised nn põllumajanduse rohestamise toetused neid oma tegevustes mõjutanud. Põllumajandustoetustest moodustavad üsna suure osa kõikvõimalikud keskkonnakaitse-alased toetused, kuid vaatamata aastakümnete pikkusele toetuste maksmisele muutub meie looduskeskkond ikka järjest vaesemaks. Vaja oleks suhtumise muutust. Raha on küll stiimuliks, aga on veel midagi, mida rahalises vääringus mõõta ei saa, kuid see aspekt on oluline ja paneb inimesi tegutsema.

2. Projekti olemus ja mõju

- Milliseid peamisi valdkondi või probleeme see projekt käsitleb?

Probleemi laiemaks katustemaks on kultuuri ja looduse vaesestumine, elurikkuse hääbumine. Loodus ja kultuur on omavahel põimunud ja me ei saa kaitsta loodust, kui me ei hooli kultuurist tervikuna. Nii, et kogu tervik ehk biokultuuriline mitmekesisus on see valdkond, mida me oma projektiga tahame käsitleda.

Kokkuvõtlikult öeldes – meie rikkalik looduskultuur on see valdkond, mida oma töös käsitleme.

3. Töö ja väljakutsed

- Millised on suurimad väljakutsed selle projekti elluviimisel?

Kas just väljakutseks saab seda nimetada, ei oska öelda. Meil on teotahteline väike meeskond ja entusiastlikud koostööasutused, ning teades, et teadlane peab olema loomult uudishimulik ning kuni kestab uudishimu, pole ükski väljakutse meie jaoks liialt suur.

4. Mõju ja tulemused

- Kuidas mõõdate projekti edukust?

Kuna tegeleme põllumajandustootjatega, pean kõige suuremaks projekti eduks seda, et just nemad saaksid jagada oma teadmisi ja kogemusi elurikkuse säilitamise teemadel ning me koos oma teadlaste meeskonnaga saaksime neid võimendada ja toetada. Ühesõnaga kaasavate sihtrühmade rahulolu on see, mida pean projekti edukuseks.